

Eerste verslag van de voorlopige resultaten van het karterend booronderzoek en proefsleuvenonderzoek Oosterdalfsen te Dalfsen ten behoeve van het verkavelingsplan

Opsteller: N. Bouma

Senior archeoloog: D.A. Gerrets

Versie: 1

Datum: 25-06-2012

In opdracht van: Gemeente Dalfsen, dhr. H. Lammertsen

Directievoering: The Missing Link, mevr. C. van Eijk

Administratieve gegevens van het onderzoeksgebied

Provincie:	Overijssel
Gemeente:	Dalfsen
Plaats:	Dalfsen
Toponiem:	Oosterdalfsen
Kaartblad:	21H
Coördinaten:	215.150/503.600; 214.945/503.095; 215.660/503.490; 215.265/502.960.
Projectverantwoordelijke:	Drs. N. Bouma
Bevoegde overheid:	Gemeente Dalfsen
Deskundige namens de bevoegde overheid:	The Missing Link, mevr. C. van Eijk
ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer (CIS-code):	52136
ADC-projectcode:	4140261
Complex en ABR codering:	Nederzetting onbepaald (NX), crematiegraf (GC), grafheuvel, crematie (GHC), Urnenveld? (GVCU), infrastructuur weg (IWEG)
Periode(n):	Mesolithicum tot en met Nieuwe tijd
KNA versie:	3.2
Geomorfologische context:	In het plangebied bevinden zich vrij grote hoogteverschillen. Deze worden hoogstwaarschijnlijk veroorzaakt door de aanwezigheid van esdekken op een aantal plaatsen in het gebied.
NAP hoogte maaiveld:	Sterk wisselend van ca. 2,7 m +NAP tot 4,4 m +NAP
Maximale diepte onderzoek:	Ca. 1,80 m onder maaiveld
Uitvoering van het veldwerk:	04-06-2012 tot en met 15-06-2012
Beheer en plaats documentatie:	Alle vondsten en documentatie bevinden zich momenteel bij ADC ArchoProjecten te Amersfoort

Aanleiding en doel van het onderzoek

De gemeente Dalfsen is voornemens om in de nabije toekomst aan de oostkant van Dalfsen een nieuwbouwwijk en kleinschalig bedrijventerrein te realiseren. Uitvoering van deze nieuwbouwplannen heeft tot gevolg dat in een groot deel van het plangebied Oosterdalfsen de bodem zal worden verstoord tot in of onder het archeologisch relevante niveau. Uit een reeds verricht vooronderzoek, bestaande uit een bureau- en booronderzoek, is naar voren gekomen dat aan een groot deel van het plangebied een (zeer) hoge archeologische verwachting kan worden toegekend voor resten uit de periode Mesolithicum tot en met Late Middeleeuwen. Om te voorkomen dat eventuele waardevolle archeologische resten bij de nieuwbouw ongezien verloren gaan, heeft de bevoegde overheid besloten dat vervolgonderzoek in de vorm van een inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven en een karterend booronderzoek noodzakelijk is.

Het doel van het proefsleuvenonderzoek is het vaststellen van de aard, omvang en kwaliteit (gaafheid en conservering) van de vindplaats(en) in het gebied om te komen tot een definitief oordeel over de behoudenswaardigheid ervan. Daarnaast moeten gegevens verkregen worden om hetzij adequate maatregelen voor behoud en beheer te kunnen treffen, hetzij verder archeologisch onderzoek mogelijk te maken of een combinatie van beide.

Methoden en technieken

Het onderzoek kan worden onderverdeeld in een proefsleuvenonderzoek in het grootste deel van het plangebied en een karterend booronderzoek in het zuidelijke deel van het plangebied. Het onderzoeksgebied is ca. 19,54 ha groot. De zone waar het booronderzoek is uitgevoerd beslaat een oppervlak van ca. 0,97 ha.

Proefsleuvenonderzoek

In het onderzoeksgebied zijn verspreid over verschillende percelen in totaal 131 proefsleuven aangelegd. De sleuven zijn aangelegd volgens de zogeheten stippelijnmethode in een grid van noord-zuid gerichte proefsleuven. Alle sleuven zijn 4 m breed, 15 m lang en liggen op een onderlinge afstand (ook tussen de rijen) van 30 m. Op deze wijze is ongeveer 7860 m² van het onderzoeksgebied onderzocht, wat neerkomt op een dekking van meer dan 4%. Omdat het onderzoeksgebied meerdere uit elkaar gelegen percelen besloeg, was het noodzakelijk om de rupskraan drie maal over het asfalt te verplaatsen naar een volgend perceel.

In de praktijk bleek niet elke proefsleuf exact volgens het puttenplan aangelegd te kunnen worden. Dit kwam omdat (delen van) sleuven gepland waren in de openbare weg, in bosschages en bomenrijen, in privé tuinen of in een gebouw. Deze proefsleuven zijn zo dicht mogelijk bij de geplande locatie aangelegd, rekening houdend met de resultaten uit omliggende sleuven. Eén proefsleuf is op een geheel andere locatie aangelegd, te weten proefsleuf 131. Oorspronkelijk was deze gepland in het zuidelijke deel van het onderzoeksgebied in een bosschage direct ten westen van de boorlocatie. In de nabijgelegen sleuven was niks aangetroffen en de enige optie om de sleuf te verleggen zou in oostelijke richting zijn. Omdat de sleuf dan ook heel dicht op het booronderzoek zou vallen, is in overleg met de directievoerder besloten deze sleuf elders in te zetten.

De proefsleuven zijn aangelegd met een graafmachine met gladde bak. Het vlak is laagsgewijs verdiept tot op het niveau waarop grondsporen zich begonnen af te tekenen in de top van de natuurlijke ondergrond. Waar nodig is het vlak handmatig bijgeschaafd om het vlak beter leesbaar te maken. Grondsporen zijn direct ingekrast. Het vlak is gefotografeerd,

digitaal ingemeten met de *robotic Total Station (rTS)* en alle sporen zijn beschreven. Van zowel het vlak als het maaiveld zijn hoogtes ingemeten. Vondsten zijn verzameld per spoor, vulling of laag. Vondsten die niet gekoppeld konden worden aan sporen, zijn verzameld in vakken van 5 x 4 m. Bijzondere vondsten zijn als puntvondst ingemeten. Het vlak is nagelopen met de metaaldetector.

Per proefsleuf zijn twee profielkolommen van één meter breed aangelegd en gedocumenteerd. De profielkolommen bevonden zich vrijwel altijd aan het begin en eind van elke sleuf. De profielkolommen zijn gefotografeerd, getekend en beschreven door de fysisch geograaf.

Een beperkt aantal sporen is gecoupeerd, waarbij sporen waarvan het vermoeden bestond dat deze onderdeel uitmaakten van een structuur ongemoeid zijn gelaten. Deze terughoudendheid gold als uitgangspunt voor het onderzoek om vindplaatsen in dit stadium van het onderzoek al niet te veel te verstoren. Sporen zijn gecoupeerd om inzicht te krijgen in de aard, datering en conservering van de sporen/vindplaats en om antwoord te kunnen geven op de in het PvE gestelde onderzoeksvragen.

Uitzondering hierop vormden een tweetal urnen, een crematiegraf binnen een kringgreppel en een grafkuil met crematieresten. Deze zijn compleet gelicht (opgegraven) om niet alleen tot een juiste waardestelling te kunnen komen, maar ook met het oog op eventuele schatgravers.

Kansrijke sporen zijn bemonsterd voor eventueel nader onderzoek, waaronder enkele mogelijke haardkuilen.

Booronderzoek

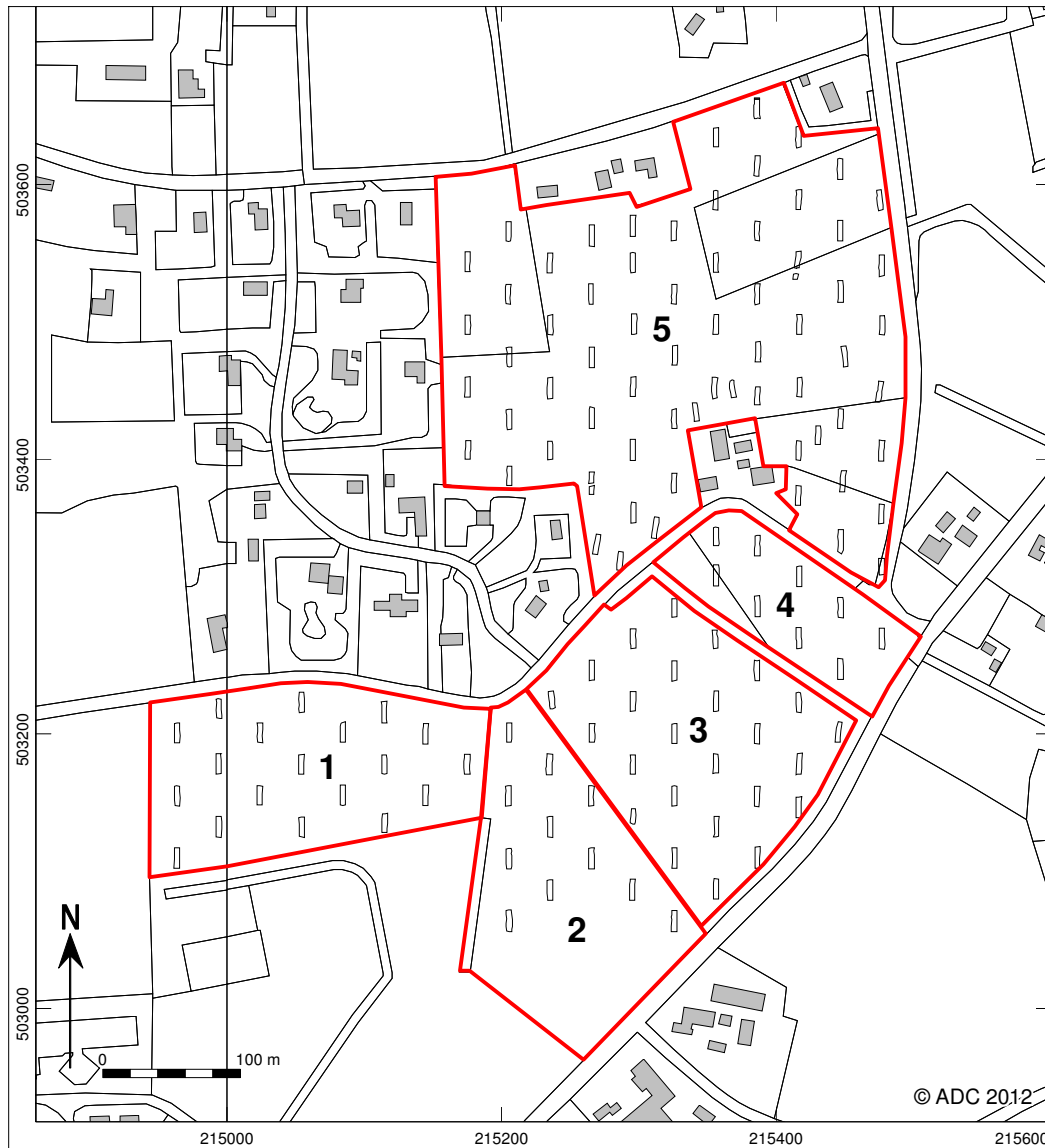
In het zuidelijke deel van het onderzoeksgebied is bij het vooronderzoek in een zone met een oppervlak van ca. 0,97 ha een dekzandopduiking gelokaliseerd en een depressie, mogelijk een voormalig ven. Omdat de kans op het aantreffen van kleine vondstcomplexen (vuursteensites) op en rond deze dekzandwieling groot is, is in deze zone een karterend booronderzoek uitgevoerd. Dit onderzoek is uitgevoerd in een boorgrid van 12 x 15 m, met een onderlinge afstand tussen de raaien van 15 m. Hiervoor is gebruik gemaakt van een Edelmanboor met diameter 15 cm. De 55 boringen zijn tot 50 cm in de ongestoorde natuurlijke ondergrond doorgezet.

De boringen zijn lithologisch beschreven conform NEN 5104 en met behulp van GPS exact ingemeten. Het opgeboorde materiaal is gezeefd met een zeef met een maaswijdte van 0,5 cm. Het zeefresidu is met het blote oog geïnspecteerd op het voorkomen van archeologische indicatoren.

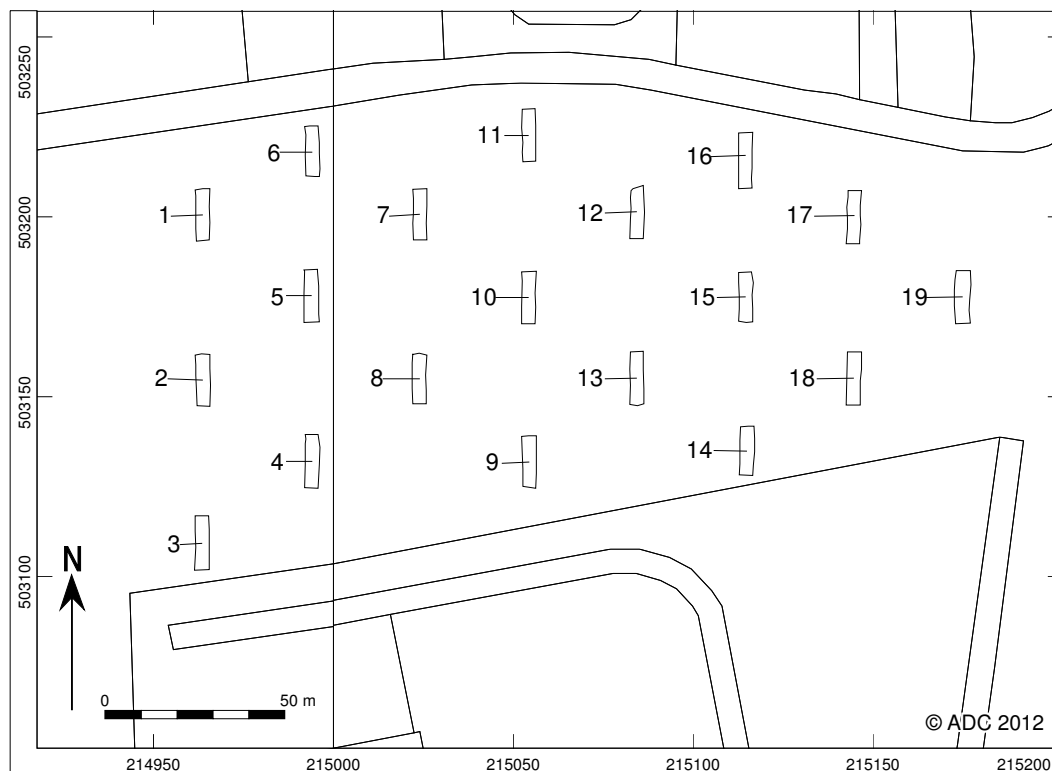
Resultaten

Overzicht van alle aangelegde proefsleuven in het onderzoeksgebied.

Omdat het onderzoeksgebied zeer uitgestrekt is en de proefsleuven relatief klein zijn, is het terrein voor de overzichtelijkheid opgedeeld in 5 verschillende percelen. De aangelegde proefsleuven en de aangetroffen vindplaatsen zullen per perceel worden besproken. De percelen 1 t/m 4 liggen direct ten zuiden van de Kampmansweg, perceel 5 ten noorden hiervan.

Overzicht van de aangelegde proefsleuven op perceel 1.

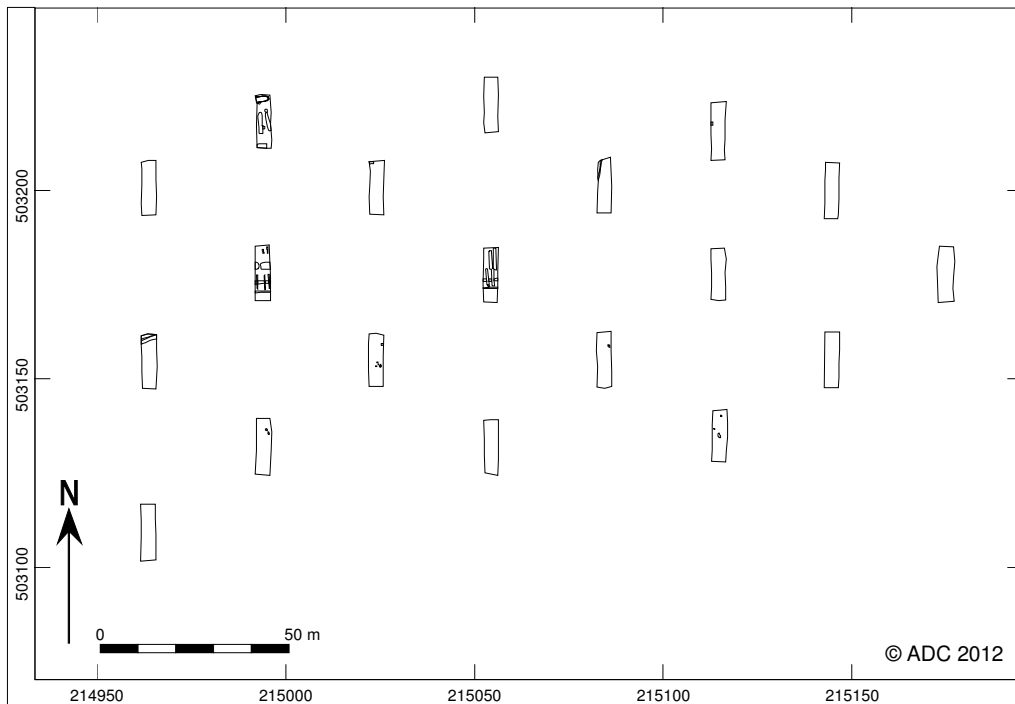
Perceel 1

Dit perceel is het meest westelijk gelegen deel van het onderzoeksterrein en is in eigendom van de heer Bongers.

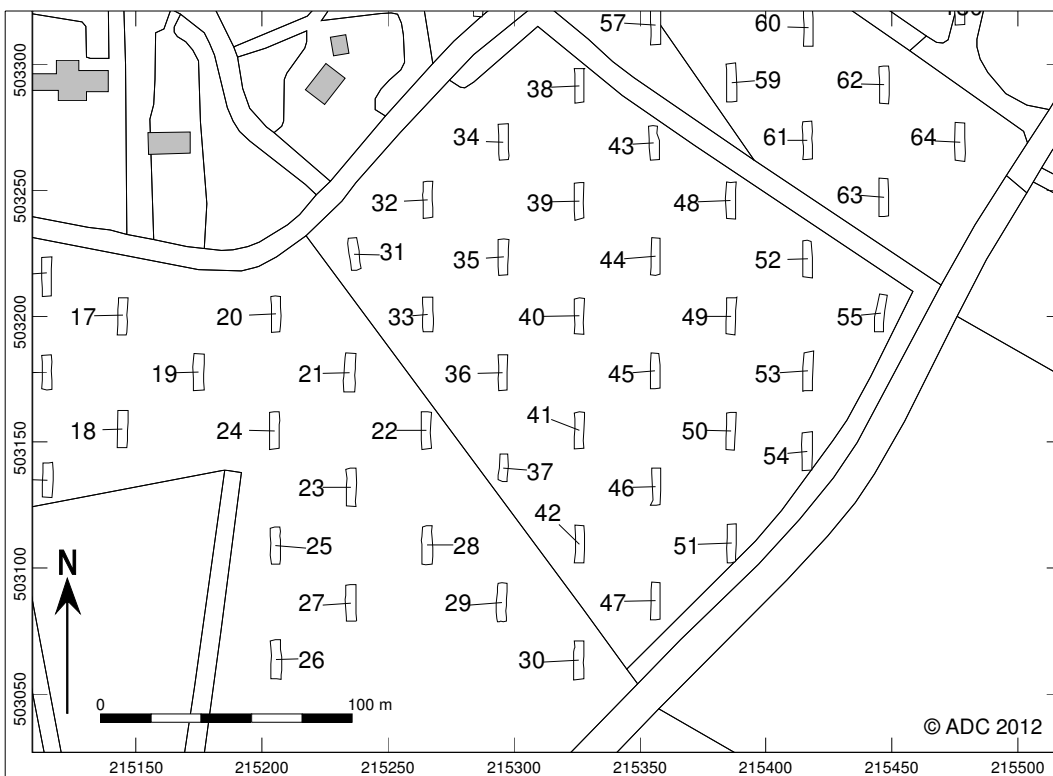
Op perceel 1 zijn in totaal 19 proefsleuven aangelegd, genummerd in volgorde van aanleg (sleuf 1 t/m 19). De spoor- en vondstdichtheid zijn laag op dit perceel. In de sleuven 1, 3, 9, 11 en 15 zijn geen grondsporen aangetroffen. De sporen in de overige proefsleuven bestaan voornamelijk uit kuilen en greppels. Er zijn geen (delen van) gebouwstructuren in de werkputten herkend. De greppels en enkele grotere kuilen, die mogelijk als zandwinningskuilen geïnterpreteerd kunnen worden, lijken eerder op een meer extensief gebruik van dit terrein te wijzen. Het vrijwel ontbreken van vondstmateriaal (nederzettingsafval) hoeft niet altijd te betekenen dat er geen nederzetting in de directe omgeving heeft gelegen, maar in combinatie met het ontbreken van duidelijke concentraties paalkuilen lijkt de kans op het aantreffen van een nederzettingsterrein op dit perceel vrij klein. In de sleuven 5 en 10 zijn nog enkele restanten van esgreppels aangetroffen.

Samenvatting

Op dit perceel zijn geen archeologische resten aangetroffen die behoudenswaardig zijn.

Overzicht van de sporen op perceel 1.

Overzicht van de aangelegde proefsleuven op perceel 2 en 3.

Perceel 2

Proefsleuven

Dit perceel ligt direct ten oosten van het Luchiespad. Op dit deel van het onderzoeksterrein zijn 11 proefsleuven aangelegd, putnummer 20 t/m 30. In de proefsleuven 20 t/m 28 zijn praktisch alleen maar greppels aangetroffen. Enkele hiervan kunnen op basis van stratigrafie, opvulling/voorkomen of een fragment roodbakkerend geglazuurd aardewerk in de Nieuwe tijd gedateerd worden of mogelijk als zandwinningskuil of –baan geïnterpreteerd worden. In proefsleuf 23 is geen enkel grondspoor gevonden.

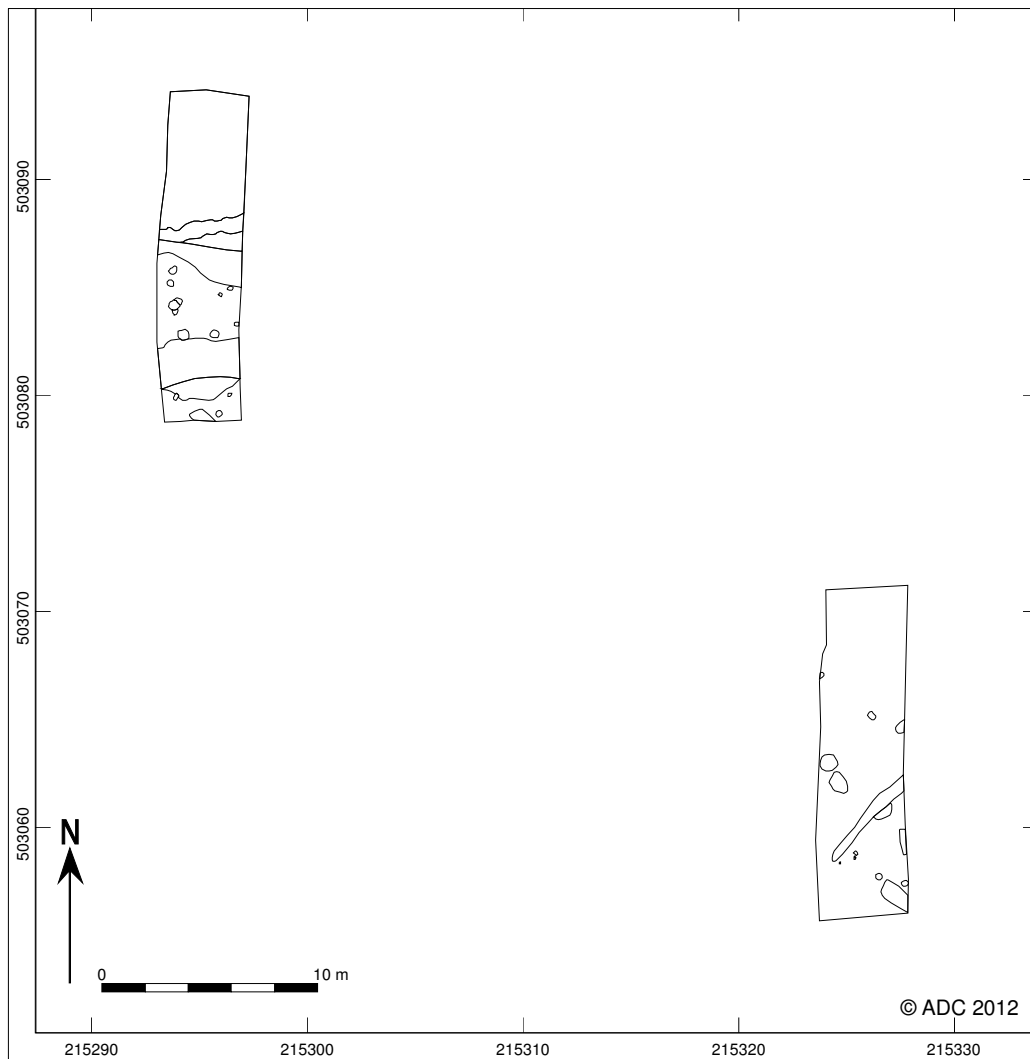
In de proefsleuven 29 en 30 is een heel ander beeld te zien want hier zijn namelijk wel concentraties grondsporen aangetroffen. In proefsleuf 29 zijn twee oost west georiënteerde sloten of greppels aangetroffen die geflankeerd worden door paalkuilen. In totaal zijn 14 paalkuilen langs de sloten of greppels aangetroffen. De paalkuilen maakten vermoedelijk deel uit van een hekwerk of begrenzing langs de sloten/greppels. In de opvulling van één van de sloten/greppels is een fragment baksteen gevonden waaruit kan worden opgemaakt dat dit spoor in ieder geval tot in de Late Middeleeuwen of Nieuwe tijd heeft opengelegen. In de bouwvoor is een fragment van een Siegburg Jacobakannetje gevonden die vermoedelijk in de 14e eeuw gedateerd kan worden. In werkput 30 zijn in totaal 14 sporen geconcentreerd bij elkaar aangetroffen. 11 sporen worden op basis van de grootte en ronde vorm als paalkuil geïnterpreteerd, 2 grote rechthoekige sporen als kuilen en er is één greppel gevonden. De concentratie paalkuilen en de greppel lijken onderdeel uit te maken van een structuur of erf. Er is hier echter geen dateerbaar vondstmateriaal uit de proefsleuf gekomen.

Karterend booronderzoek

Uit het karterend booronderzoek in het zuidelijke deel van perceel 2 is naar voren gekomen dat er sprake is van een natuurlijke laagte. Het betreft echter geen (overblijfsel van een) vennetje, maar een geulvormige laagte waarin siltig (overstromings)sediment is afgezet. Deze overstromingslaag is in verschillende proefsleuven aangetroffen. Deze laagte is ook op het AHN nog te herkennen. Mogelijk betreft het een overblijfsel van een oude zijtak van de Vecht. In één van de boringen is uit de onderkant van het esdek een vuursteensplintertje tevoorschijn gekomen. Van een vuursteenvindplaats is echter geen sprake.

Samenvattend

In de putten 29 en 30 zijn behoudenswaardige archeologische resten aangetroffen. In werkput 29 betreffen het sloten en/of greppels die deel hebben uitgemaakt van een erf- of perceelscheiding. In put 30 gaat het om paalkuilen, (afval-)kuilen en een greppel die waarschijnlijk deel hebben uitgemaakt van een boerderij of bijgebouw uit de Middeleeuwen en/of Nieuwe tijd. Verder zijn op dit perceel geen behoudenswaardige archeologische resten aangetroffen.

Overzicht van de aangetroffen sporen in werkput 29 en 30 op perceel 2. Mogelijk loopt deze vindplaats in oostelijke richting door tot op perceel 3.

Perceel 3

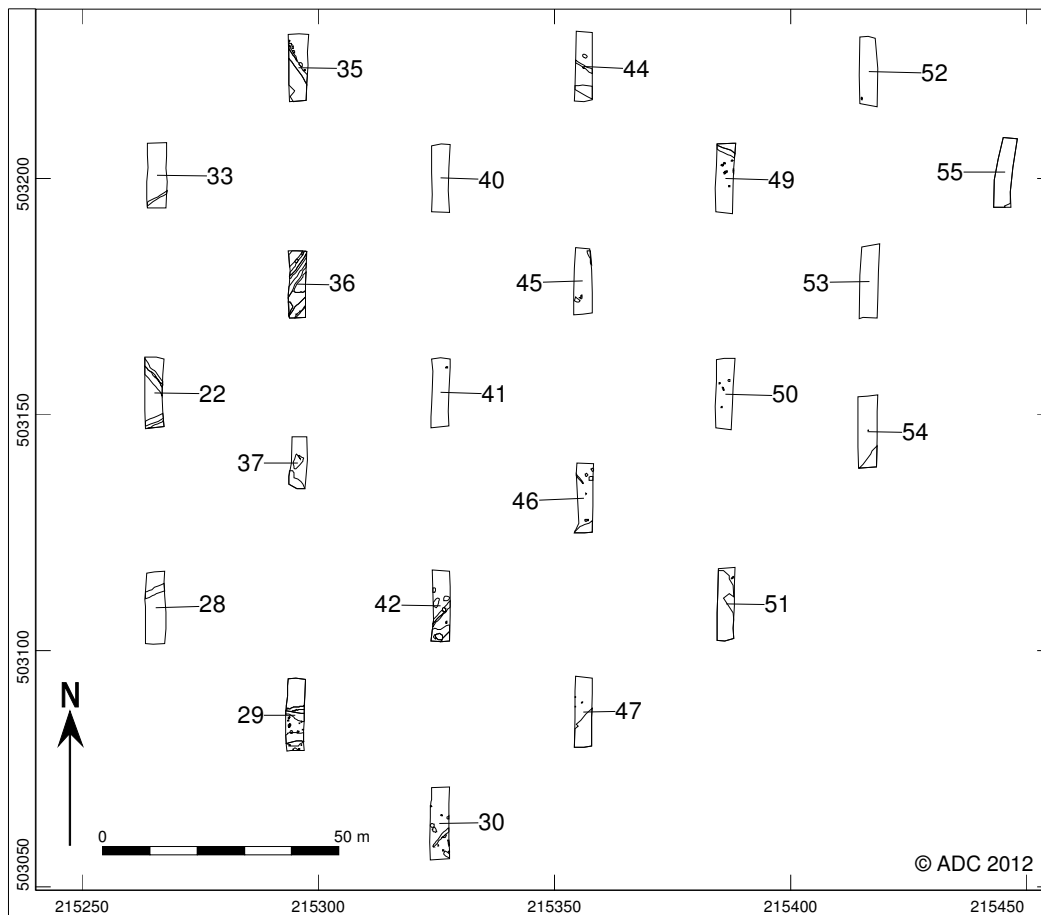
Er zijn in totaal 25 proefsleuven aangelegd op perceel 3. Het betreft de putnummers 31 tot en met 55. Op dit perceel is een aantal zones met archeologische resten aangetroffen. In het meest zuidwestelijke deel van dit onderzoeksgebied is in sleuf 47 een deel van een spieker of bijgebouw gevonden. Van deze structuur zijn 3 paalkuilen aangetroffen. In proefsleuf 42, die een kleine 30 m ten noordwesten van sleuf 47 ligt, zijn ook enkele sporen aangetroffen die onder het esdek vandaan kwamen. Ook in proefsleuf 46 zijn verschillende (paal)kuilen en greppels aangesneden. Sleuf 46 ligt ca. 30 m ten noordoosten van put 42 en dezelfde afstand ten noorden van put 47. In sleuf 50, ca. 30 m ten noordoosten van sleuf 46, zijn 5 paalkuilen dicht bij elkaar aangetroffen. In proefsleuf 45, die ca. 30 m ten noorden van sleuf 46 ligt en een vergelijkbare afstand ten noordwesten van sleuf 50, zijn ook enkele kuilen of mogelijke paalkuilen aangetroffen. In proefsleuf 49, 30 m ten noorden van put 50 en ten noordoosten van put 45, zijn paalkuilen tevoorschijn gekomen die onderdeel uitmaken van een structuur, mogelijk een huisplattegrond. Ten noorden van de structuur is een greppel aangesneden die lijkt aan te sluiten op een greppel in proefsleuf 44 (ca. 30 m verder in noordwestelijke richting).

Het meest zuidelijke deel van sleuf 47 is recent verstoord en de noordoostelijker gelegen put

51 is vrijwel geheel verstoord. In de proefsleuven 37, 40 en 41 is weinig tot niets gevonden. Ook in de sleuven 52 tot en met 55 is weinig tot niets gevonden. Hierdoor lijkt er een redelijk goede begrenzing te kunnen worden aangegeven voor de vindplaats binnen dit perceel. Hierbij is het nog de vraag of deze vindplaats mogelijk doorloopt tot in perceel 2 of dat er sprake kan zijn van verschillende erven.

Vuursteen

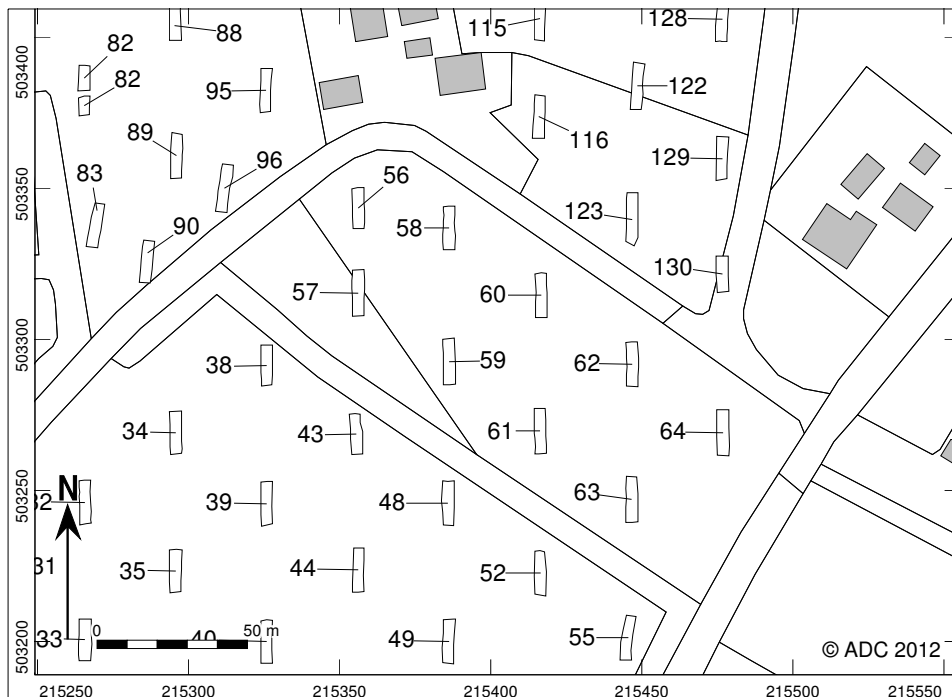
Zowel in proefsleuf 41 als in 46 is elk één fragment vuursteen gevonden.

In het zuidelijke deel van perceel 2 en 3 is in de proefsleuven 29, 30, 42, 47, 46, 45, 44, 49 en 50 sprake van een archeologische vindplaats.

Samenvattend

Op dit perceel zijn behoudenswaardige archeologische resten aangetroffen in de putten 42 (paalkuilen), 47 (paalkuilen behorend bij een spieker of bijgebouw?), 46 (paalkuilen en greppels), sleuf 50 (kuilen en paalkuilen) en put 49 (paalsporen waarschijnlijk behorend bij een boerderij of schuur). Het is zeer goed mogelijk dat deze sporen aansluiten bij de sporen die zijn aangetroffen in de putten 29 en 30 op perceel 2. Er is geen materiaal aangetroffen dat op basis van de huidige onderzoeksresultaten uitsluitsel kan geven over de datering van deze sporen.

Overzicht van de aangelegde proefsleuven op perceel 4.

Perceel 4

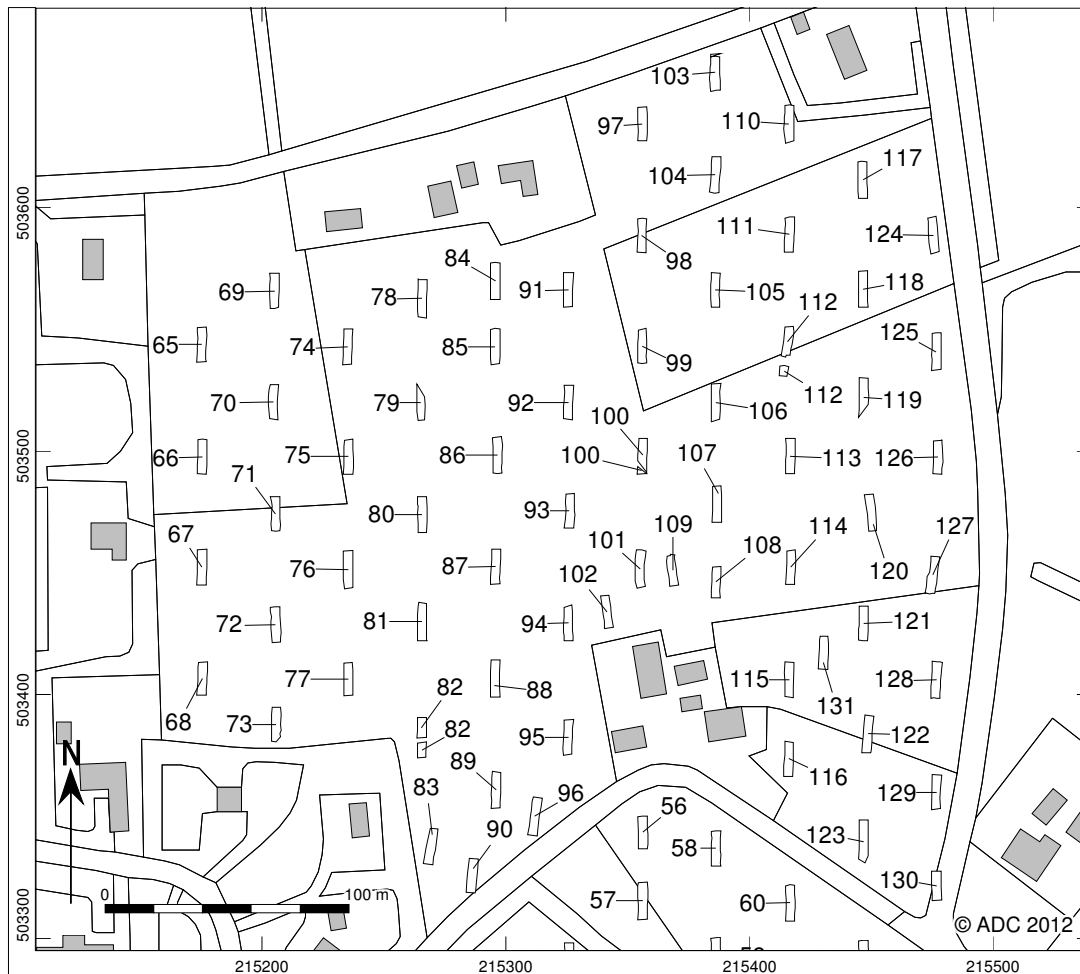
Op perceel 4 zijn in totaal 9 proefsleuven aangelegd, te weten putnummer 56 t/m 64. Wat voorafgaand aan de aanleg van de proefsleuven reeds opviel, was dat dit terrein zeker één meter lager leek te liggen dan perceel 3 en ook volledig vlak was. Er was geen enkel reliëf in het perceel te herkennen, terwijl de percelen 3 en 5 wel veel reliëf lieten zien.

In het uiterste noorden van proefsleuf 56 en 58 is een deel van een waterloop aangesneden. Bij de vlakaanleg kon de onderkant van dit spoor niet worden bereikt. De insnijding, opvulling en diepte doen vermoeden dat het hier geen antropogeen spoor betreft (zoals een sloot), maar dat het een natuurlijke waterloop betreft. Mogelijk is in beide proefsleuven een deel van een oude zijtak van de Vecht aangesneden.

Het grootste deel van dit onderzoeksgebied bleek afgegraven/ontgrond te zijn. Er was geen esdek meer aanwezig en onder een hele dunne bouwvoor was een scherpe overgang direct naar het schone zand. Enkel in proefsleuf 64 is een concentratie sporen gevonden. Hier zijn twee rijen paalkuilen gevonden, maar aangezien er nog hout in bewaard was gebleven, zijn deze sporen niet heel oud.

Samenvattend

Perceel 4 heeft geen behoudenswaardige archeologische resten opgeleverd.

Overzicht van de aangelegde proefsleuven op perceel 5.

Perceel 5

Het uitgestrekte onderzoeksgebied van perceel 5 is gelegen tussen de Kampmansweg in het zuiden, het Slingerlaantje in het westen, de Gerner Es in het noorden en de Oosterdalfsersteeg in het oosten. In dit gebied zijn in totaal 67 proefsleuven aangelegd, putnummer 65 tot en met 131. De proefsleuven zijn genummerd in rijen van noord naar zuid, oplopend richting het oosten. In dit onderzoeksgebied zijn verschillende archeologische vindplaatsen uit diverse perioden aangetroffen en die komen hieronder aan bod.

Een crematiegrafveld uit de Vroege IJzertijd

In proefsleuf 93 is een kringgreppel gevonden met ongeveer middenin een grafkuil met crematieresten. De kringgreppel lijkt een opening te hebben gehad in het noordwesten. Iets meer dan 90 m in noordoostelijke richting is in proefsleuf 113 ook een crematiegraf gevonden in de vorm van een kuil met verbrande menselijke skeletresten.

De kringgreppel met opening in het noordwesten vormt een goede aanwijzing dat dit mogelijke grafveld uit de Vroege IJzertijd dateert.

Ongeveer 35 m ten zuidwesten van de kringgreppel met crematiegraf zijn in het noordwestelijke deel van proefsleuf 87 twee complete en vrijwel gave potten tevoorschijn gekomen bij het handmatig schaven van het vlak. De potten lagen ongeveer 2 m uit elkaar. Op de vondstlocaties was geen kuil, insteek of nazak te zien. Beide potten zijn bovenin opgevuld met schoon zand, zodat we nog niets weten over de inhoud van de potten. Gelet op de nabijheid van de twee crematiegraven lijkt het aannemelijk te veronderstellen dat

beide potten urnen zijn met daarin crematieresten. E. Drenth, specialist in prehistorisch aardewerk en vuursteen, heeft de coupefoto's bekeken en een glimp van de potten gezien in de monsteremmers. Hij sluit de mogelijkheid niet uit dat het hier Trechterbekeraardewerk betreft en dat beide potten bijgiften zijn geweest bij één of twee vlakgraven, waarvan de grafkuil volledig verdwenen is. Als het inderdaad Trechterbekeraardewerk is, betekent dit dat er mogelijk al een millennium eerder dan de crematiegraven begravingen hebben plaatsgevonden in het huidige plangebied.

Bewoningssporen uit de prehistorie

In de proefsleuven rondom sleuf 93, waar de kringgreppel met crematiegraf is gevonden, zijn verschillende sporen en spoorconcentraties aanwezig en vondsten gedaan. Werkput 95 is de meest zuidelijke proefsleuf waaruit prehistorisch vondstmateriaal is verzameld. In deze sleuf is een natuurlijke laagte aangetroffen met daarin fragmenten prehistorisch aardewerk. Iets meer dan 30 m ten noorden hiervan zijn in werkput 94 een water- of drenkkuil of waterput en een greppel gevonden met daarin prehistorisch aardewerk. Ook uit lagen is in deze sleuf een redelijke hoeveelheid prehistorisch vondstmateriaal geborgen.

In de proefsleuven 102, 101 en 109, ongeveer 30 m ten zuidoosten van de kringgreppel, zijn concentraties paalkuilen gevonden die mogelijk onderdeel hebben uitgemaakt van een structuur. In ieder geval wijzen de paalkuilen in de 3 proefsleuven hier op de vermoedelijke aanwezigheid van een erf, mogelijk uit de IJzertijd. De greppel in sleuf 101 vormt wellicht een erfafscheiding. In proefsleuf 87, waar de twee urnen zijn gevonden, zijn ook enkele mogelijke paalkuilen aangetroffen.

In proefsleuf 92, circa 35 m ten noorden van de kringgreppel, is in het zuidelijke deel van de proefsleuf een grote concentratie aan paalkuilen aangetroffen. De paalkuilen maken vermoedelijk onderdeel uit van een structuur, mogelijk een huisplattengrond. Waarschijnlijk loopt deze vindplaats verder in noordelijke richting door, want in de sleuven 84, 91 en 99 zijn ook diverse paalkuilen gevonden en een mogelijke haardkuil.

Vuursteenvondsten en -concentraties

In het centrale en noordwestelijke deel van perceel 5 zijn verschillende vuursteenvondsten verzameld. In werkput 65 is één fragment vuursteen gevonden. In de sleuven 72 en 80 zijn elk 4 vuursteenvondsten verzameld. In sleuf 87 en in sleuf 92 is elk één fragment vuursteen aangetroffen. Werkput 65 ligt wat meer geïsoleerd ten opzichte van de andere sleuven waarin vuursteen is aangetroffen, maar de sleuven 72, 80, 87 en 92 kunnen misschien als een vuursteenvindplaats worden aangemerkt. Analyse van de vuursteenvondsten moet uitwijzen of deze uit dezelfde periode stammen of dat er sprake is van mogelijk meerdere kleinere vuursteensites.

Bewoningssporen zonder duidelijke datering

In verschillende delen van perceel 5 zijn sporen aangetroffen in de vorm van paalkuilen, kuilen en greppels waar vooralsnog geen duidelijke periode of datering aan gekoppeld kan worden.

In het noordwestelijke deel van het plangebied zijn in verschillende sleuven paalkuilen of concentraties paalsporen aangetroffen. Het gaat om de sleuven 65, 69, 70 en 75. In proefsleuf 75 is een duidelijke concentratie paalkuilen gevonden die mogelijk onderdeel uitmaken van een structuur.

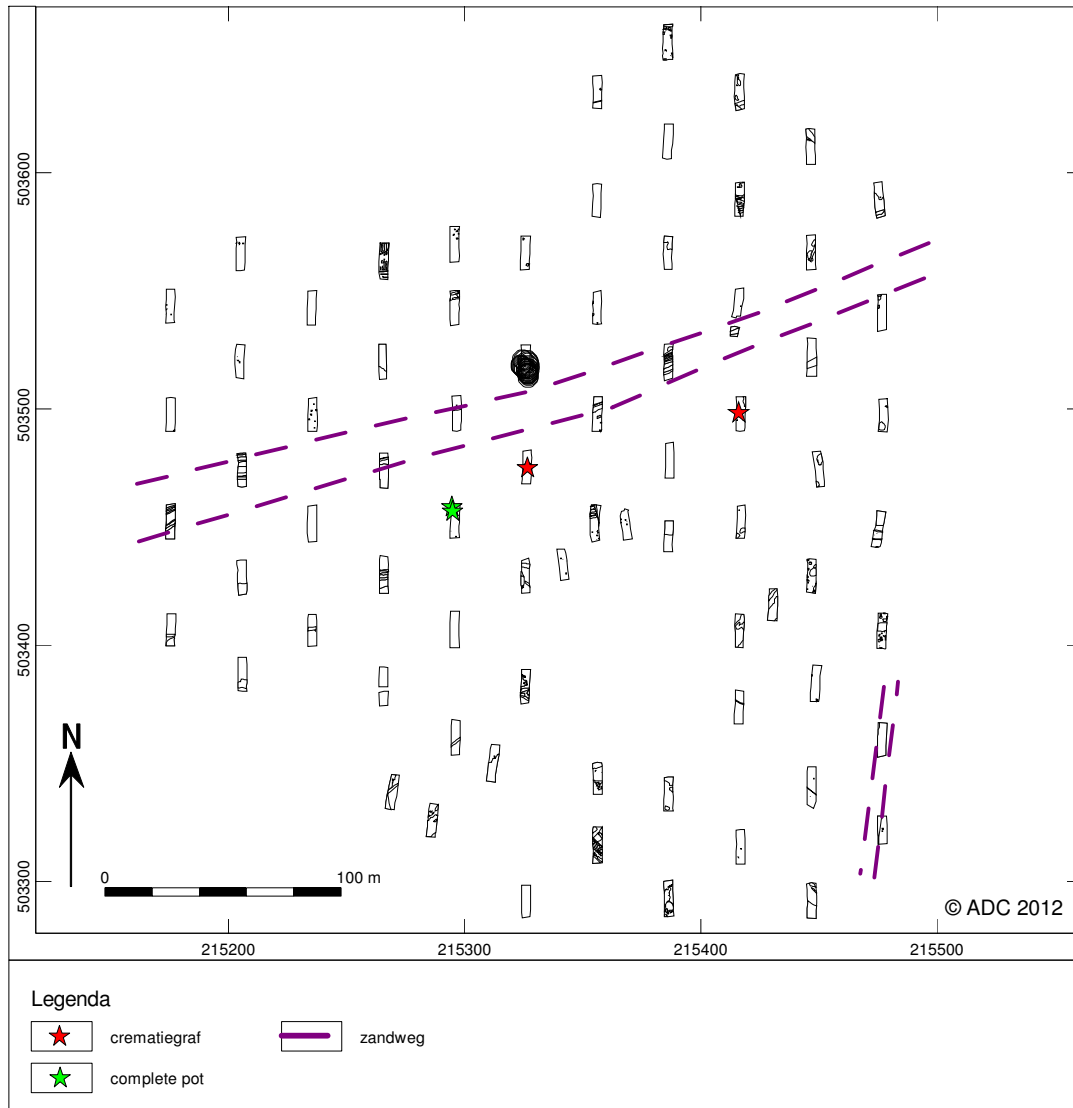
Ten oosten van de boerderij van de familie Ulkeman (ten oosten van de paardenbak) zijn in de sleuven 121 en 128 grote concentraties grondsporen aangetroffen, bestaande uit kuilen, paalkuilen en een sloot of greppel. In één van de kuilen is een fragment handgevormd aardewerk gevonden, maar deze moet nog worden bekeken door een specialist om tot een datering te komen. In de sleuven daar omheen zijn nog enkele greppeltjes en (paal)kuiltjes gevonden.

Wegen

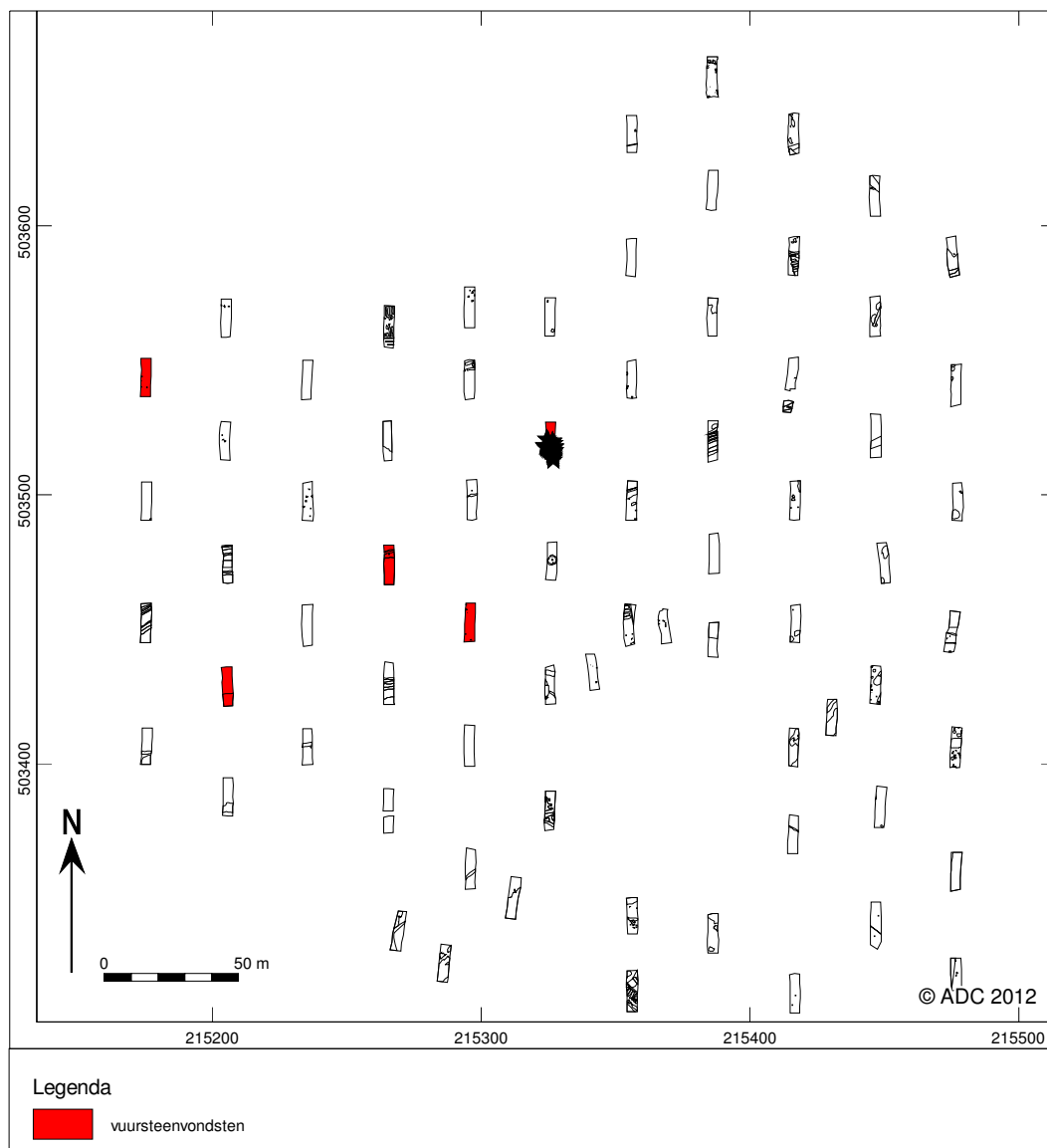
Centraal in het onderzoeksgebied is een van oost naar west lopende zandweg gevonden. Restanten van deze zandweg zijn aangetroffen in de sleuven 67, 71, 80, 100, 106 en 112. In enkele sleuven kon worden vastgesteld dat de zandweg een breedte heeft bereikt van meer dan 10 m en dat er meerdere karrensporen in konden worden herkend. Van de Kampmansweg is bekend dat deze pas in de jaren zestig van de vorige eeuw is aangelegd. Dergelijke zandwegen moeten eeuwenlang in gebruik zijn geweest en kunnen teruggaan tot in de Middeleeuwen en misschien nog wel ouder zijn. Ook in het oostelijke deel van het plangebied is een restant van een zandweg aangetroffen, namelijk in de sleuven 129 en 130. Deze zandweg is ongeveer noord zuid georiënteerd.

Sporen uit de Nieuwe tijd

In het meest noordoostelijk gelegen deel van het onderzoeksgebied zijn in de proefsleuven 103, 110 en wellicht ook 111, 117 en 97 sporen gevonden die op basis van kleur, textuur en enkele vondsten in de Nieuwe tijd kunnen worden gedateerd. Door lokale bewoners is meegedeeld dat de naastgelegen boerderij ten oosten van put 110 of een voorganger daarvan in ieder geval teruggaat tot in de 17^e eeuw. Ten westen van deze boerderij zou een schuur hebben gestaan die ongeveer dezelfde afmetingen had als de boerderij en op een zeker moment moet zijn gesloopt. Mogelijk zijn de kuilen en paalkuilen de overblijfselen van deze schuur of maken ze onderdeel uit van een erf dat terug kan gaan tot in de 17^e eeuw, wellicht zelfs vroeger. In sleuf 117 is een greppel gevonden die mogelijk ook bij dit erf of deze bewoningsfase heeft gehoord. In sleuf 97 is een mogelijke haardkuil aangetroffen. Deze kan eventueel iets te maken hebben met de bewoningsfase uit de Nieuwe tijd, maar zou ook heel goed vele malen ouder kunnen zijn.

Overzicht van de aangetroffen graven en zandwegen binnen perceel 5.

Overzicht van de sleuven binnen perceel 5 waarin vuursteen is gevonden.

Samenvattend

Er kan gesteld worden dat er binnen perceel 5 sprake is van meerdere vindplaatsen van verschillende aard uit diverse perioden. De oudste vondsten zijn van vuursteen en dateren mogelijk al uit het Mesolithicum (8800-4900 v. Chr.). Binnen het perceel is een mogelijke zone aan te wijzen waarbinnen de vuurstenen artefacten zijn aangetroffen.

Binnen het perceel zijn mogelijke bijgiften gevonden in de vorm van twee complete potten die bij vlakgraven waren bijgezet en mogelijk uit het Midden-Neolithicum (4200-2850 v. Chr.) dateren. Vermoedelijk uit de Vroege IJzertijd (800-500 v. Chr.) dateren twee crematiegraven, waarvan er één binnen een kringgreppel met mogelijke opening is gevonden. Het is niet uit te sluiten dat de twee potten toch urnen blijken te zijn met daarin crematieresten. Hoe het ook zij, de graven markeren een bijzondere vindplaats binnen het plangebied.

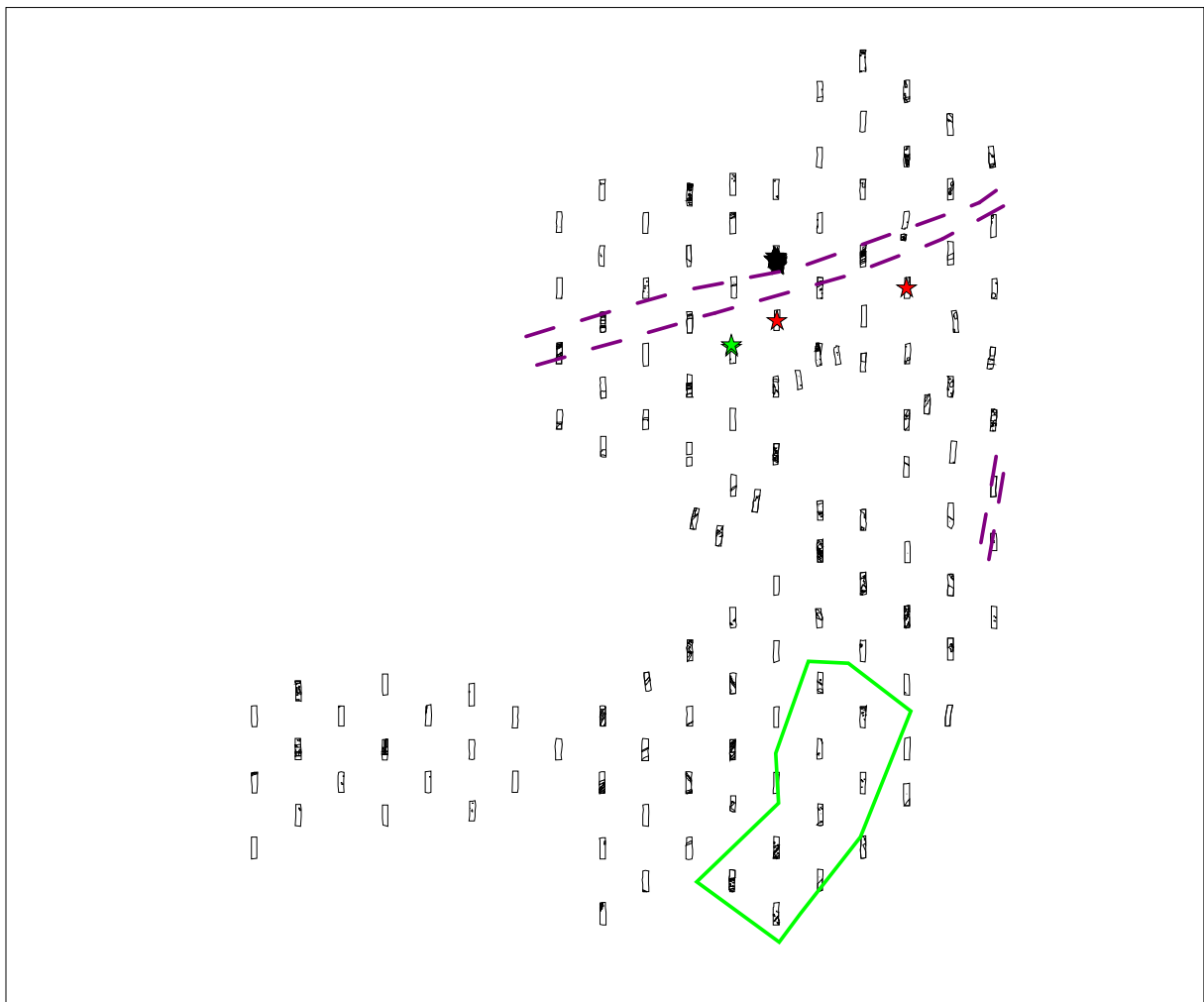
Zowel ten noorden als ten zuiden van de graven zijn meerdere concentraties paalkuilen aangetroffen die vermoedelijk tot één of meerdere erven kunnen worden gerekend. Op basis van een geringe hoeveelheid vondstmateriaal kunnen deze in de prehistorie gedateerd

worden, maar analyse van de vondsten moet uitwijzen uit welke periode deze stammen. Ten oosten van de boerderij van de familie Ulkeman zijn ook meerdere werkputten met daarin grote concentraties sporen aangetroffen. Uit één van de kuilen is een handgevormd fragment aardewerk verzameld, en ook deze moet geanalyseerd worden om tot een juiste datering te komen.

Bijzonder aan deze vindplaatsen op perceel 5 is dat centraal door het plangebied een zandweg gelopen heeft die mogelijk vele eeuwen gefunctioneerd heeft. In hoeverre de aangetroffen vindplaatsen in relatie staan tot deze zandweg moet nader worden onderzocht. Wat bijvoorbeeld opvalt is dat alle graven direct ten zuiden van de zandweg zijn aangetroffen. Puur toeval of bestond deze weg toen ook al? Vragen waarop we op dit moment het antwoord vooralsnog schuldig moeten blijven.

Geheel in het noordoosten van perceel 5 is een vindplaats aangetroffen uit de Nieuwe tijd, mogelijk de 17^e eeuw.

Omdat de evaluatiefase nog maar nauwelijks is begonnen, wordt vooralsnog aan het gehele perceel 5 een hoge archeologische waarde toegekend.

Perceel 5 blijkt bijzonder rijk aan archeologische vindplaatsen. In groen omkaderd is de vindplaats die in het zuiden van perceel 2 en 3 is aangetroffen. Hier zijn onder andere een deel van één of meerdere mogelijke huisplattegronden en bijgebouwen aangetroffen.

